

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Nye digte - 1841

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Nye digte - 1841", i Heiberg, Johan Ludvig: *Nye digte - 1841*, udg. af Klaus P. Mortensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1990, s. 149. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl05val-shoot-idm140194650076336/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Nye digte - 1841

stræbelser kulminerede med *Nye Digte*, som udkom den 21. december 1840 i anledning af hans 50-årsdag. Bag den konventionelle titel gemte der sig en ambition om, at indholdet i dybere forstand var nyt: en universel poesi, hvor dualismen blev ophævet og hvor den menneskelige ånd således omsider fandt en form, som svarede til dens udviklingstrin.

Nye Digte består af fire dele, som tilsammen spænder over de tre hovedgenrer. Værket indledes og afsluttes med et tankedigt, henholdsvis *Gudstjeneste. En Foraars-Phantasi* og *Protestantismen i Naturen. En Mystere*. Inden for denne lyriske ramme finder man først et drama, *En Sjæl efter Døden. En apokalyptisk Comedie* og dernæst et strykke epik, *De Nygifte. En Romance-Cyklus*. Det universelle og spekulative sigte ligger imidlertid ikke kun i genreblandingen, men også og væsentligst i værkets komposition. For *Nye Digte* er anlagt som ét stort læredigt, hvis fire dele indgår som trin i en proces, der munder ud i en – forestillet – forsoning mellem subjekt og objekt. Og som vi senere skal se, forløber processen over de velkendte hegelske trin.

Gudstjeneste

Digtets dialog er bygget op omkring en digter, der pinsedag giver sig væk fra byens civiliserede verden ud i skoven, for dér at op-søge den enhed, som han ikke kan finde i den institutionelle kristendom med dens tomme ritualer og vanepreg. Og i naturens helligdom indtræffer pinsemiraklet, men ikke som i evangeliet. For det er Pan, naturens guddom, som taler til den længselsfulde og belærer ham om, at kun i ophøjet ensomhed kan den enkelte møde ham.

Da lyder en anden røst, englens, evangeliets, som forkynder digteren, at Gud er i menigheden, broderkærligheden – ikke i naturen. Men englens ord skærper blot digterens konflikt. For han har jo netop forladt fællesskabet, fordi det var en forhindring for opfyldelsen af hans enhedslængsel. Kun i det, der ligger uden for samfundet: naturen, føler han det guddommelige nærvær. I sin religiøse søgen er han altså fanget mellem det foreskrevne: at søge Gud uden for naturen og så panteismens besnærende faldgrube, og det er et årtusindgammelt dilemma. Hver gang mennesket i historien har skilt Gud ud af naturen – i den græske filosofi, den jødiske tro og den lutherske re-